

סימן ג

זמן ביאת המלאכים בערב שבת, וזמן אמירת שלום עליכם

הוצאת חכמה

שמבואר בגמ' שמלאכים מלוים לו לאדם היינו דווקא אם היה בבית הכנסת בזמן כניסת השבת ואמר קבלת שבת עם הציבור אז המלאכים מלוים לו לאדם אבל בלא"ה באים ישר לביתו. והנה אפי' למנהג היום שמקפידים להתפלל מעריב בזמן יש לומר דהמלאכים ימתינו עד

שיגמור תפילתו אפי' שכבר נכנס שבת כיון שבכניסת השבת היה בבית הכנסת. אבל מי שבערב שבת היה בביתו והגיע לבית הכנסת רק לתפילת מעריב לכא' בכה"ג אין המלאכים מלוים אותו מתפילתו אלא בכה"ג המלאכים מיד בכניסת השבת יבואו לביתו ויבדקו לראות האם הבית מסודר לשבת, והגע בעצמך מי שירדם בערב שבת ויתפלל מעריב בחצות לילה וכי המלאכים ימתינו לו עד חצות הלילה אלא פשיטא דבכה"ג יבואו לביתו מיד בכניסת השבת, וה"ה מי שמגיע לביה"כ רק לתפילת מעריב אין סברא שמלאכים ילווהו לביתו, וניתכן גם דמי שמתעכב אחר התפילה בבית הכנסת ללא סיבה מיוחדת אין סברא לומר שהמלאכים ימתינו לו אלא ילכו מיד לביתו. ולפ"ז אלו שמגיעים לביה"כ רק לתפילת מעריב לכא' עדיף שיאמרו שלום עליכם בביתם מיד בשקיעת החמה, וכן אלו הנוהגים

איתא בגמ' בשבת (ק"ט:) שני מלאכי השרת מלוים לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו אחד טוב ואחד רע וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת מלאך טוב אומר וכו'.

והנה משמעות הגמ' נראה שהמלאכים מלוים לו לאדם בערב שבת ולא בשבת (וכן מבואר בפמ"ג ריש סימן רס"ח במש"ז), וכן נראה במנהגי מהרי"ל הלכות שבת (אות ז') וז"ל, אמר מהר"י סגל הא דאיתא בגמ' בפרק כל כתבי שני מלאכים באין בערב שבת לראות מה שהתקינו לכבוד שבת האחד טוב ואידך היפוכו וכו'. איתא במדרש דהם ב' מזלות עקרב ומאדים והם משמשין בערב שבת סמוך לחשיכה אחד לברך ואחד להיפך וכו' עכ"ל. ובאמת כיון שהמלאכים באים לראות שהבית מוכן לכבוד שבת אין טעם לבוא מאוחר בלילה אלא העיקר לבוא בכניסת השבת כפשטות לשון הגמ'. וכן דבר פשוט שמי שחולה ואינו יכול לצאת מביתו לביה"כ להתפלל מעריב מ"מ המלאכים באים לביתו ובכה"ג פשיטא שבאים מיד בכניסת השבת ואין סיבה שימתינו עד הלילה אחר תפילת מעריב, ולפ"ז מה

לקדש ולאכול סעודת שבת מבע"י ושוב
להתפלל מעריב בכה"ג קודם הסעודה
יאמרו מיד שלום עליכם.
[עוד יש לעיין ע"פ מה שמבואר בביה"ל
ריש סימן רע"א ד"ה מיד דסמוך
ולא ימתין לאחר מעריב וצ"ע.]

אח"כ 1234567

תוספת לסימן ב' וג' בענין קבלת שבת בציבור

מצאתי סמך לדברי הערוך השלחן
שהבאנו לעיל בס"ב בענין
הקדמת המעריב בליל שבת מספר תוספת
שבת מהגאון הרב צבי הירש בוירסקי
מווארשא שכתב על מה שנהגו בזמנו
לעשות שני מנינים למעריב בליל שבת
מנין ראשון מבע"י ועוד מנין בצה"כ וז"ל,
ואני קורא אותם לא מהדרין אך מהרסים
כי הריסות גדולות עושים כי הם גורמים
אצל ההמונים חילול שבת בפרהסיא
וביחוד אצל בני בעלי מלאכות שדעתם
דעת נשים קלי הדעת ובע"ש כשבא לבית
הכנסת בעת שהקהל מתפללין שמונה
עשרה והנה חרדה יעבור על בשרו
ומתפלל במהירות תפילתו רץ אחר רץ
ואינו מגיע להשלימה עד שנגמר אמירת
אדון עולם וכמעט כל העם הלכו לביתם

ובעת אמירתו עלינו שומע אחד מהמופלגי
תורה המפורסמים אומר ברכו ומתפללים
עוד הפעם, אז לשבת הבאה הוא עושה
מלאכה בתקפו עד חשיכה ואפשר סמוך
לצה"כ ממש עת שאסור מהתורה ובא
תמיד למנין השני ומתפלל עמהם, ואף אם
יקרה שיתעורר נפשו לקבל עליו שבת אז
אומרת לו אשתו גמור המנעלים ותתפלל
עם המנין השני ואת ההמונים כאלו אין
להאשימם כ"א האשמה תלוי על האנשים
המתפללין במנין השני ואל תאמר הלא
עינינו רואות שכל בעלי המלאכות
מקבלים עליהם שבת בעת הראויה ואינם
מאחרים אותה כ"כ. וע"ז אשיבך וכו' די
ודי באם יהיו גורמים חילול שבת אף
לאחד מהם וכו' עכ"ל, ועיין שם עוד
בדבריו באריכות.